

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fiecare Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericească-politică.

Insertiuni

Un sir garmond: odată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr., și de fiecare publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește focea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blăș.

Anul VI.

Blăș 22 Februarie 1896.

Numărul 8.

Subsidiul regesc.

Încă în Ianuarie a anului curent s'a ivit prin foile românesce vestea, că subsidiul regesc de 18 mii pentru clerul archidieceșan ar fi sistat.

Consternațiunea tuturor fiilor bisericii noastre a fost mare în urma vestii acesteia. Unii nu voiau să credă, alții credeau, că cel puțin în parte vestea este adevărată, căci poate ministrul președinte voește să-și reserve și la noi dreptul de a împărți subsidiul acesta, cum și-l-a rezervat la gr. orientali.

Noi încă de atunci ne-am informat despre starea lucrului, și ce am aflat, este, că subsidiul acesta acum mai bine de 30 de ani l-a ridicat Ordinariatul archidieceșan pe lângă cuietanța tot de una îndată după 1 Ianuarie a fiecărui an dela perceptorul regesc, care de presente este în Alba-Iulia. Subsidiul apoi îl împărțea Ordinariatul între preoți cu sarcina de a da guvernului rațiuni în fiecare an.

În conformitate cu datina acesta destul de veche Ordinariatul și în anul acesta curentul îndată după 1 Ianuarie a trimis cuietanța la Alba-Iulia. De acolo înse a căpătat răspunsul, că esolvirea subsidiului acestuia prin perceptorul regesc din Alba-Iulia este sistată de către guvern încă din 22 Mai 1895.

Lucru de mirat este, că ministerul până în ziua de astăzi n'a încu-

noscintat despre acesta nici cu un cuvânt pe Ordinariatul archidieceșan, care despre sistare nu știe decât numai dela perceptorul din Alba-Iulia. Din care cauză Ordinariatul archidieceșan îndată după primirea scriptei percepturului regesc din Alba-Iulia a cerut deslușiri și informațiuni dela ministerul de culte, dar acesta până acum încă n'a răspuns nimica.

Acum a ieșit vestea prin foi, că subsidiul acesta și în diecesă Gherlei ar fi sistat, căci preste tot subsidiul regesc pentru clerul Ardelean este de 30 de mii, dintre cari 18 mii cad pe archidieceșă, 8 mii pe diecesă Gherlei, era 4 mii pe a Lugosului.

Nu știm, dacă are Ordinariatul de Gherla cunoscintă despre sistarea subsidiului chiar dela ministerul de culte, ori și el numai dela perceptorul regesc concernente. Probabil înse, că și Ordinariatul de Gherla va fi pățit-o ca și Ordinariatul archidieceșan.

Astfel de presente numai atâta putem zice, că ministerul are ceva de cuget cu subsidiul acesta. Care este cugetul acesta, încă nu putem ști cu siguritate. Posibile înse sînt mai multe lucruri.

Că subsidiul acesta se va sista cu totul, nu putem crede, de ore ce el se bazează pe un decret regesc, care nu-l poate un ministru cassa așa ușor. Și apoi dora nici ministrul nu va fi așa neuman, cât să casseze subsidiul acesta chiar acum, când după introducerea că-

sătoriei civile preoțimea noastră și așa are perderi materiale destul de însemnate.

Adevărat, că pe cum sîntem informați, în budgetul statului de pe 1896 s'a primit pentru clerul român gr. catholic din provincia de Alba-Iulia și o pusățiune de 10,000 fl. v. a. ca desdau-nare pentru perderile materiale cu introducerea căsătoriei civile, din cari pe archidieceșă se vin 2500 fl., cât și de pildă pe diecesă Lugosului și a Oradei, cari de abia sînt numai cât a patra parte din archidieceșă.

Dacă înse guvernul are de cuget, să rebonifice încâtva preoțimea pentru perderile materiale cu introducerea căsătoriei civile, atunci numai cu archidieceșă nu va face batjocura aceea, ca să-i ia 18,000 fl. și în schimb să-i dea 2500 fl.

Pentru aceea de loc nu putem crede, că subsidiul acesta este sistat de tot. Mult mai aplicați sîntem a crede, că guvernul din motive politice și cu scop politic voește, să-și asigure o influință mai mare sau mai mică la împărțirea subsidiului acestuia între preoți.

Influința acesta apoi și-o poate guvernul asigura în multe forme, anume sau împărțind el subsidiul, fără a mai întreba nimic de Ordinariat, sau împărțindu-l la propunerea Ordinariatului și rezervându-și și-și dreptul de aprobare.

Ori ce se va întâmpla înse, la tot cazul biserica noastră va fi jignită în independența sa față cu guvernul.

Feuilleton.

Aventurile unui sclav.

Din însemnările unui misionar din Africa.

(Fine.)

„Ce să fac, pentru ca să scap de chinurile acelea fără de nici un scop?” întrebai pe sclavul, care-mi aduse vestea, că preotul acela era a sosit. Mi-a trebuit, să taru în locul lui nisce lemne și să plivesc o grădină. Apoi mi-a dat el sfatul, să mă duc la stăpânul lui de mai înainte și să i-mă îmbiș de sclav. Atunci nici odată nu mă vor țetova. Firesce că e foarte dejositoriu a nu fi țetovat: omeni îi sculă în față și te încercă cu sudălmile cele mai murdare. Dar acestea cel puțin nu dor. Stăpânul meu cel nou era foarte bogat. El avea ca la 60 de sclavi și 40 de sclave, și colibilele noastre ale sclavilor forma un sătuleț. Dar ce monstru fără leac de milă era stăpânul acesta! Uneori punea câte zece din noi în cătuși, cari erau întărite de grumazii lor, și lega câte un trunchi greș de picioarele lor. Și apoi dispăreau într-o zi, și nimeni nu mai întreba de el. Ore junglia el pe nefericitii aceia?

Ori dora îl vindea? Nimeni nu o știa. Așa dispăreau în fiecare care lună câte zece bărbați, femei, prunci, boinavi. Într-o dimineață, pe când încă dormeam, intră Iganagenda, — așa îl chemam, — în coliba noastră. Într-o clipă îmi erau legate mâinile și picioarele. De ce? Gândiam, că mă învinuesce pe nedreptul cu vre un delict. Dar când vădui, că mă lăgă cu alți nouă de un lanț, știui, că am să dispar împreună cu ei. Dar unde și cum? Asta puțin împorță, dacă ești rob. Ce și era pentru un sclav viața? Eu eram tare și puteam să ceru a rupe legăturile. Dar mă gândiam: Mai bine va fi, să aștept.

Iganagenda ne duse printr-o pustie largă și prin mai multe păduri până la Ișogi, o viață de fetiși și sâlbaticii cu dinți piliți și cu peile țetovate din creșterii până la tâlpi. Ce avui, să sufer în drumul acesta, nu se poate spune cu cuvinte. Două femei și un prunc muriră în drum. Dar acesta nu stîrni mila, ci furia lui Iganagenda. Eu însu-mi primii cel puțin 20 de lovituri cu băta preste spate și preste cap. Dacă am ajuns la Ișogi, legară de noi încă o ceară așa, că acum eram 30 la număr, pe cari îi mânau mai departe către riul Ngunge. La sghiabul de la Samba am tăbărit opt zile în apropierea unei

case mari. Eram legați de doi arbori, espuşă ploii și sôrelui și zăceam de jumătate în tină. La două zile după aceea mă boinavi și eram aproape de morte. Slăbii, de eram mai numai piele și oșe. Trebuam să mă trag pe patru, eu, care mai înainte fusesem așa de sprinten și tare! Sosiră acum patru năi mari de pe riul Ngunge superior și inferior. Ele erau încărcate cu mărfuri și erau ale unor neguțători de sclavi. Pe mine mă vindu Iganagenda pentru 1 bucată de pănură, 1 bucată de fer, 1 săculeț de sare, 1 oglindă, 1 tăer, 1 cuțit, 1 lingură, 1 furcută, 1 sir de mărgelă de sticlă, 1 cușmă roșie, 1 butoiș de praf de pușcă, 1 olă și 1 cămeșe. Stăpânul meu ceruse pentru mine din toate acestea câte două, dar eu eram așa de slăbit, cât a trebuit să se îndestulescă și numai cu câte una. Naea noului meu stăpân porni până la un loc pe Ngunge la deal; apoi merșerăm 8—10 zile pe uscat până la Rembo, unde ne aștepta altă nae și ne duse apoi până la mare.

„Mare mi-a fost uimirea, când am văduț marea: apele vin și se duc; valurile spumegă, se umflă și se înalță, se retrag și se întorc era și era. La ore care depărtare dela țerm sta o nae de mărfuri cu vîntrelele-

În totă cestiunea subsidiului acestuia s'a comis dela început greșela, că el fu primit încă în anii șezesecei ca *subsidiu* și nu ca *dotățiune*. Ca subsidiu are o natură foarte precară, carea deși numai după 30 de ani, totuși vedem, că iese la lumină. Căci dotățiunea regulată prin statute cu aprobare pre-înaltă n'ar fi supusă caprițiilor unui său altui guvern.

În anii șezesecei inse și jurnalistica, și după ea și destui bărbați de ai noștri nu odată își perdeau timpul, când era vorba de biserică, cu nisce lucruri mai de nici o valoare pentru biserică, și lăsă cu totul neatinsă cestiuni așa serioase ca de pildă cestiunea subsidiului.

Noi sintem de firma credință, că Ordinariatul arhiepiscopesc, după ce va căpeta răspuns de la guvern, va ști afla mijloacele de lipsă, ca să apere până la cele din urmă independența bisericăscă.

Mijlocul cel mai potrivit ar fi, ca să nu facă opusățiune numai Ordinariatul singur, ca să nu o pățescă ca cel dela Orade în cestiunea gimnasiului din Beiuș, ci să concheme dacă nu congres arhiepiscopesc din cler și popor, cel puțin sinod preoțesc, și împreună să stea față cu guvernul. Ori ce hotăriri ar lua apoi Ordinariatul, congresul ori sinodul, acele să fie sfinte pentru cler, ca să dăm semne de adevărată disciplină, și să nu o pățim ca greco-orientalii, la cari sinodul a decis una, éra preoțimea face alta.

Manifestul comitetului național. — În numărul său din 18 a c. „Tribuna” publică „manifestul”, care l-au fost promis membrii comitetului național încă cu prilejul ieșirii lor din temniță.

Manifestul oferește mai întâi istoricul scurt al politicii noastre de până acum, ér apoi continuă astfel:

„Noi agrațiarea n'am cerut-o. Ea ni-s'a înfățișat, ca și fiind emanată dela Capul Sta-

tului, ca efluxul unui sentiment de *dreptate*, și totodată ca un act de înaltă intervențiune, care ne semuala era dreptății, ce nu mai pôte fi departe nici pentru marea cauză națională română.

„Asupra noastră acest act de agrațiare a făcut impresia, ca și când Capul Statului, Maiestatea Sa Monarchul, și-ar fi manifestat prin el dorința, ca și poporul român să se bucure în stat de aceeași drepturi și de aceeași îngrijire, cari cu drept cuvint i-se cuvin, și să-i fie îndestulite și dreptele lui postulate, după atâta nedreptățiune.

„Sub aceste impresii, acum — ni-se impune de sine întrebarea: Óre față de acest prea înalt act de agrațiare al Maiestății Sale, guvernul sci-va și voi-va, să tragă și el consecuențele logice? Sci-va și voi-va óre, să se emancipeze de influența nefastă a șovinismului, și înțelegând pe Domnitor, sci-va, să se inspire și el de sentimentul dreptății?

„Poporul român a cerut și cere, pretinde chiar, egala îndreptățiare a tuturor popórelor, cari constituiesc și susțin statul, pe cum și garanții pentru respectarea ei. —

„Le cere și le pretinde ca pe nisce drepturi și ca pe nisce condițiuni ale existenței sale.

„Poporul român pretinde imperios împlinirea justelor sale postulate, la care nici odată nu pôte renunța.

„În cele espuse până aci credem a fi arătat, că ceea ce noi solicităm, este acel minim, care indispensabil ne este pentru propria-ne conservare și desvoltare națională. Deci față cu acestea discuție nu mai încap, întocmai pe cum nu încap nici eugete rezervate, nici angajamente particulare.

„Noi la toate ocașiunile am spus lămurit și fațiș, ceea ce vrem; și n'a putut nimenia, să afle din vorbele noastre de cât că: stăm pă cale legală; — ne iubim nemiș, nu mai puțin decât patria comună; — nisujm spre fericirea tuturor elementelor, cari o compun și o susțin; — dorim și voim dreptatea, dar o dorim și o voim pentru toți de o potrivă. Sintem și rămânem pe bazele etice și loialității politice, conduși în lucrarea noastră

de adevăratele principii ale libertății și frățietății.

„Aceste înalte idei și principii ne vor conduce și în viitor în lucrarea noastră, și nu ne vom abate dela ele între nici un fel de împrejurări.

„Deși trecutul ne-a dat o sumă de motive de a crede în dușmănia puterii statului și dese ocașiuni de a vedé o lucrare forțată și nedreptățiune contra vieții noastre naționale, noi nu trebuie să desperăm, că elementul domnitor va ajunge să pricepă în cele din urmă, cum viitorul patriei numai prin bună înțelegere și comună conlucrare pôte fi asigurată, și că această înțelegere și conlucrare este imposibilă, cât timp justele postulate ale poporului român nu vor fi recunoscute și asigurate. —

„Guvernele țerii datóre sint, să recunoscă, că lupta noastră é îndreptățiată, pretensiunile noastre juste, și cererile, pe cari le facem — drepte. De datorita lor este deci, ca să le și împlinescă.

„Noi, pe cum în trecut, așa și în viitor, până ce vom fi depositarii voinței poporului românesc, în procesul politic național ne vom împlini datorințele și asigurăm pe ori cine, că nu vom da înderét dela nici o jertfă, pe care cauza noastră națională ar cere-o; ci împinși fiind ca și până aci de puterea statului spre apărarea celor mai prețioase tesaure naționale, în deplină convingere, că ceea ce facem, o cere dela noi datorința noastră de Români, o cer interesele naționale, o cer interesele patriei, acelea le vom apăra din toate puterile noastre.

„Le vom face toate, câte le pretinde realizarea programului național, toate câte s'au hotărît în prospectul de lucrare a conferențelor și a comitetului național.

„Stăm firm pe bazele programului național dela 1881, și în totă mișcarea noastră vom fi conduși de sfîntenia drepturilor noastre naționale și inspirați de interesele poporului român, ai cărui reprezentanți sintem.”

Manifestul é scris numai de șapte înși și anume: Dr. Ioan Raț, George Pop de Băsești, Iuliu Coroian, Dr. Teodor Mihali,

întinse, și năisóarele se umplură de ómenii. se deslipiră de țerm, se duseră până la nae și se întórseră numai cu câte patru vistari. În casa căpeteniei era un om alb gros cu barbă roșie mare. Acesta a fost cel dintăi om alb, pe care l-am vėdut, și la vederea lui mă cuprinsese o spăimă așa de mare, cât imi acoperii fața cu mâinile. Mai târziu imi spuseră, și aflai și eu, că nu toți ómenii cei albi sint asemenea lui. Omul cel alb se tîrgui pentru mine. Dar înfățișarea mea nu era chiar bună, și de aceea tîrgul nu se pu-tu închia. Stăpânul meu ceru pentru mine 6 bucăți de pănură, 6 bucăți de fer și așa mai de parte. Omul cel alb voia, să dea numai câte trei. Unul zicea: „E mare, tare, un lucrătoriu bun.” Cel alalt zicea: „E o glóbă mórtă pe jumătate.” În sfârșit mă cumpără Oyari, căpetenia satului Ncomi, pentru 4 bucăți de pănură, 4 bucăți de fer, 1 peie de tigrú și 2 capete de gorila. Omul cel alb și gros se imbarcă cu noué din soții mei. De atunci l-am mai vėdut de multe ori; era tot de una tot așa de gros, tot așa de roșu la barbă, tot așa de spăimintătoriu și tot de una tîrguia sclavi.

„Am fost petrecut ca la șese luni la Oyari, când se întimplă óre ce, cât eram pe aci, să-mi perd urechile. Negrii sint plini de patimii și-si împlinesc toate poștele. Pe atunci încă nu cunoseam pe Dumnezeu și cu atât mai puțin mă gândiam la aceea, ca să-i servesc. Nu eram un sfînt. Așa s'a

întimplat deci o dată, de pe mine și pe un sot al meu ne învinuimă cu o faptă, pentru care la Ncomiani vinovatul își perde-a urechile. Oyari rindui, să facem proba mbundu. Eă beni otrava cu o sorbitură și cu picóarele încătușate sării preste rădăcina arborelui idoiului, fără ca să cad. Sotul meu sáring cădu. Așa era dovédită nevinovăția mea, și nu-mi făcuiă nici un rău, é a celui alalt, care într-o ad-vér fu-esese nevinovat, li tăiară urechile. Și G. Ioani totuși și miră, cum de eu nu volii să creu în puterea probei mbundu!

„Oyari avea de-ja șapte mulieri și voia, să-si lea pe a opta. Așa porni deci cu cei patru fióri ai săi, cu mine și cu alți sclavi la satul Ngumbi de lângă Ogove la o căpetenie cu numele Ișogi. Înțilnirea cea dintăi a acestor două căpetenii a fost lucrul cel mai sé bătoresc, care l-am vėdut în viața mea. Pe un tron cu trei picóare, pe care-l împodobiau figuri de cocostîrci, moime și elefantii, ședea căpetenia Ișogi, mic de stat, dar cu față cu minte și poruncitóre, îmbrăcat cu un căput, care la mâneci era împodobit cu posomant, érá pe cap avea un coif de aramă împodobit cu pene. Cárpa din jurul trupului lui era tivită cu aur. Un picior îi era într'un cățun, ér cel alalt într'o stiftetă. Pentru a alunga țintarii, muștele și strechile ținea în mână un ventraiu de pele de boú. Cinci ori șese moșnegi ședeau pe scaune mai mici, érá în fund staú opt ori

zece femei, băgând samă la ori ce semn al lui. Pe Oyari îl imbiă, să ședă față în față cu sine pe un scaun europeanesc. Căpetenia noastră era încunjurată de patru lădi mari pline de puscii, pănură, căldări și praf de pușcă. „Ce va să zică venirea ta?” începu Ișogi. — „Doresc, să leaú pe fată-ta de soție.” — „Fată-mea are mulți pețitorii, cel puțin doi spre zece. Cel ce o duce, are să jertfescă totă averea sa. Ea é nespuse de frumoasă, istetă și împodobită cu însușirile cele mai rare.” — „Asta o știú și de aceea am făcut o cale așa de lungă, ca să pețesc fată cea mai frumoasă din lume. Nu te teme, eu sint bogat; ceea ce veđi aci, nu é nici a zecea parte din averea mea. Și am mai ales un lucru foarte prețios; vei să-l veđi?” — Ișogi făcu din cap, și Oyari deschise cu cheia o ladă și scóse dintr'nsa un butoiș plin de monete de aur și de argint. Strălucirea monetelor și prețul, ce-l reprezentam noi sclavii, orbiră pe Ișogi. El ceru pentru fată-sa 10 monete de aur, apoi 20 de argint gândind, că acestea fiind mai mari sint mai prețioase decât cele de aur, apoi încă câte va monete mai mărunte. Pe de-asupra mai ceru un orologiú, care nu umbla, báta lui Oyari și un cățun pentru piciorul, care îi era într'o stiftetă. Acestea, pe cum și nisce pănură de bumbac și câte va puscii au fost prețul fetei lui Ișogi. În sfârșit mai adause: „Viața se viude numai pentru viață; mai cer încă doi sclavi, un bărbat și o femeie.” În-

Rubin Pațita, Gerasim Domide, Patriciu Barbu. Dintre ceilalți membri ai comitetului trei și anume N. Cristea, Dr. Barcian și D. Comșa s-au retras în mod irevocabil din comitet, erau alți trei, M. Veliciu, A. Suciș și Dr. V. Lucaciș nu au subscris manifestul, ba dr. Lucaciș a declarat, că nu poate primi manifestul.

Bánffy și Sârbii. — Din Carloviț i-se scrie ziarului „Alkotmány“, că candidatul guvernului la episcopia sârbescă de Buda nu a fost Magiarevič cel ales de sinod, ci dr. Radiciș, igumenul mănăstirii dela Meșit. Fiind că dr. Radiciș în un memorandum adresat Majestății sale a insultat întreg sinodul, acesta în loc de a-l alege de episcop l-a tras la răspundere pentru vătămarea canoanelor și l-a degradat din oficiul de igumen. Amicii lui Radiciș au denunțat Monarhului întreg episcopatul sârbesc ca inamic patriei și dinastiei și au propus, să fie pensionați episcopii, erau Majestatea Sa în conțelegere cu Bánffy să numescă alt cor episcopesc, în fruntea căruia să stea dr. Radiciș. Denunțarea acesta încă nu s'a luat în considerare. — Murind în Decembrie 1895 episcopul din Verșet, amicii lui Radiciș au atras atențiunea ministrului Bánffy la aceea, că în sensul unui declaratoriu din 1779 dreptul de a denumi pe administratorul diecesei vacante compete Monarhului și organelor lui esecutive, adică guvernului magiar, erau nu patriarhului sârbesc. Bánffy s'a și grăbit a avisa pe patriarhul Brancovič, că guvernul va denumi administrator la Verșet. Brancovič a alergat la Pesta și pe baza dreptului canonic și a praxei a dovedit lui Bánffy, că dreptul, ce și-l arăgă el, compete patriarhilor. Bánffy și cu clica sa sârbescă de nouă a cădut, ori cât de bine s'ar pricepe ei la apucături.

„Învingerea ortodoxismului.“ — Reproducem din „Tel. Rom.“ următoarele:

„Sub titlul acesta aflăm în „Egyetértés“ o notiță de valoare istorică, pe care ținem a o reproduce întocmai: „În ținuturile Baltice biserica ortodoxă s'a sporit în timpul din urmă cu numeroși credincioși. Așa de exemplu din anul

1876 singur numai în Livland 11,114 suflete s'au alăturat bisericii ortodoxe. Cea mai mare parte dintre cei reînțorși (în sinul bisericii mame) au fost adică de ai bisericii lutherane.“ — Orbii încep a vedea și cei rățaciți a cunoșce adevărul.“

Așa „Tel. Rom.“. Pe noi nu ne supără de loc, dacă trec luteranii la ortodoxism. Nici aceea nu ne surprinde de loc, că vedem, cum „Tel. Rom.“ se bucură de aceea, că Germanii de lângă Marea Baltică se rusifică cu ajutorul „ortodoxismului“ propagat după sistem rusesc.

Dar vădând bucuria acesta a organului „ortodox“ din Sibiu ne aducem aminte de ceea ce am fost zis odată:

„Un pericol mare va fi înșe pentru Români biserica ortodoxă atunci, când ținuturile locuite de ei, prin o nenorocire, de care să ne ferescă Dumnezeu, ar ajunge în posesiunea Muscalului. Atunci se va scia prețui unitatea catolică atât de desprețuită astăzi, dar va fi prea târziu. Atunci se va pricepe, că pentru ce un popor catolic ca Polonii poate să-și păstreze individualitatea națională față cu toate mijlocele, cari le inventează inteligența și le aplică barbaria pentru nimicirea lui. Atunci se va vedea, că ce instrument puternic pentru desnaționalizarea noastră este biserica ortodoxă, a căruia cap este sfântul Țar. Atunci se va vedea, cum vor răsuna bisericile noastre erauși numai de accentele limbii slavone, care ne-a smăcinat atât de tare în vécurile trecute.“

Dnii dela „Tel. Rom.“ cetind acestea vor suride în chip — suveran și se vor bucura mai de parte de succesele rusificărilor cu ajutorul „ortodoxismului“. Ei nu sînt orbi, ci-și închid ochii, ca să nu vadă cu ochii.

Clerul și politica. — În Landtagul din Austria superioară deputatul dr. Bahr cu prilejul unei discuții a aflat, că ar fi datorința clerului a se reține dela politică. Îndată l-a replicat episcopul Doppelbauer de Linz:

„Clerul trebuie să se cuprindă și cu politica. Axioma, că politica de loc nu se ține de sfera de activitate a clerului, e o

axiomă condamnabilă. Dacă partidele liberale și alte partide ar înceta de a face legi în afaceri bisericesci, de a trece pe terenul bisericii, pe teritoriul cel mai sfânt, atunci pentru cler la tot cazul ar mai exista puțină cauză de a se cuprinde cu politica. Nu suferă îndoială, că clerul s'ar retrage din ce în ce tot mai mult dela politică, îndată ce corpurile legislative ar fi încetat a se meșteca în afaceri bisericesci.“

De cuvintele acestea ale episcopului Doppelbauer „Vaterland“ din 18 a c. lăgă următoarele reflexiuni în mare parte instructive și pentru noi:

„Liberalismul austriac și-a ajuns în mare parte scopul în un șir de legi și în abrogarea concordatului. Suma legilor respective se întemeiază pe subordinarea principială a bisericii sub puterea statului și e negarea dogmei, că biserica e o societate perfectă, adică absolut autonomă pe terenul său, absolut neatrănătoare dela stat ca și dela orii care altă putere. Amintitele legi în special se referesc la materii de aceea, asupra căroră după învățătura catolică de credință biserica parte are singură să hotărăscă, parte are la tot cazul să hotărăscă și ea. Așa nu poate biserica nici odată să concedă cu privire la sine axioma: „Orii care biserica recunoscută prin lege e supusă legilor comune ale statului ca orii care altă societate.“ Biserica nu e societate „ca orii care altă societate“ (bună oră ca o societate pe acțiuni orii ca o reuniune de gimnastică). Biserica ca atare nici de cum nu e supusă legilor statului, deși membrii ei singuratici le sînt supuși, firesce luându-se afară casul, în care ajunge la valoare principiul: Oportet Deo magis obedire quam hominibus. — Așa nu poate biserica să primescă nici axioma: „Statului îi compete dreptul direcțiunii și inspecțiunii supreme asupra instrucțiunii și educațiunii întregi.“ — În așa numitele legi interconfesionale se fac între altele cu privire la confesiunea religioasă a pruncilor atari hotăriri, cari pătrund în teritoriul cel mai intern al bisericii. Cu privire la căsătorie poate să se întimple, și s'a și întimplat deja, că un

fățșarea mea bună și fața mea cu minte i-au fost bătătoare la ochi, și așa me vindu Oyari în schimb pentru „fata cea mai frumoasă din lume“, pe cum mi-a fost preste tot sôrtea, ca să mă tot vindă și cumpere.

Într'o zi bubuiaș tunurie în apropiere de Ngumbi. Plouaș ghiulele preste sat, cari crepau pe uliși și rupeaș pârții în bucăți. Toți strigau și fugiau. Comandantul lui „Basilic“ bombarda pe Ișogi pentru câte va expedii de prăuare, cari le făcuse. În scurtă vreme nu mai sta nici un stîlp din casele satului, și nu se mai vedea nici un fir de paiu din coperișele caselor. Tote erau cenușe. Ziceaș, că pe Ișogi nimeni nu l-a vădut, să plângă: dar în ziua aceea era nemăngăiat. De ce parte îl audiaș, cum striga. Nu mai rămăsese nici o strănță din pânura cea multă, carea o a fost avut ei în lățile sale; nu mai rămăsese nici un butoiu de praf de pușcă, toate sburaseră în aer; nu mai rămăsese nici o pușcă, nici un tăer, nimica! Cătră sară chemă pe sclavii săi, ca să-l numere. Mă mai află pe mine și trei moșnegi. Chiar și din femei fugiseră vre o câteva. Am mai rămas la el câte va luni, și el mă tracta bine. Nu-l trecea prin minte, să-mi taie urechile, pe cum făcuse cu alții cu mulți. Dar o dată într'o sară beuse prea mult vin de finic și începu apoi, să mă amenințe. Asta mi-a fost de ajuns, pentru ca să leaș frunză în buză. Am fugit la Galoani, cari sînt cu mult mai blândi de cât Ncomii. Magissin, prietiulul

albilor, a fost puternica căpetenie, sub scutul căreia am ajuns. Acolo preste puțină vreme am făcut cunoștință cu un alb mare cu barbă lungă căruntă. El mă tot îndemna, să mă duc cu el și să învăț a ceti. Era un Anglez. Îmi promise 10 franci pe lună, și cu atăta eram mulțămît. Mă duseră la Talaguga lângă Njole, și eu îmi dam totă silința, să învăț. Juruința, ce o scoteaș acolo de la toți, de a nu bé vinars orii vin orii altă beutură bețivă. nu mi-a fost grea, căci eu în viața mea nu beusem de acelea. Dar dam cu socotela, că beuturile acelea vor fi bune, cel puțin așa de bune ca vinul de finic. Un anumit Bayo a fost încredințat cu învățarea mea și mă făcu, să cetesc Biblia. Într'o zi o nae germană aduse misionarului celui cu barba sură proviant de al gurii. Îmi puseră pe umăr o ladă grea și-mi ziseră, să bag bine de samă, că în ladă se cuprind lucruri, cari se sparg foarte ușor. Asta stă scrisă și pe ladă cu litere mari. Dar nenorocirea mea a voit, ca eu ieșind din năisôră sa lunec și să cad. Brum! Tote sticlele erau sparte, și vechiul cognac curgea pe pămînt! „Nu bé dintr'insul,“ îmi strigă cel cu barba sură, „sînt lécuri, și în ele este otravă.“ Eu o pățisem, dar o pățise încă și mai réu bêtrănul, cel ce ne luase juruina de a nu bé beuturi bețive. Bayo era un tînăr de omenie: el își ceru îndată simbria și se duse. Mie mi-aș dat drumul, căci după întimplarea aceea ființa mea de față le era neplăcută.

Mă băgai acum ca bucătar într'o prăvălie, apoi la un German, apoi la stațiunea militară franceză și în sfârșit ajunsei la tine în misiunea catolică. Ești mulțămît cu istoria mea? Și în sfârșit boteza-mă vei în sêrbătorea cea mai de aprôpe, Minisse?“

În sêrbătorea cea mai de aprôpe Ogvana Devana la nici un cas nu va primi încă botezul. Un vagabund așa de extraordinar are să trecă mai întâi printr'o probă lungă și temeinică. („Die kath. Missionen.“)

Notiță literară.

Între multele rezultate ale școlii Ișegene numite „noua direcție“ a fost și acela, că filosofia lui Schopenhauer a început a se lăți printre Români cu carte de dincolo, — pesimismul a prins rădăcinii printe scriitori și ca o bôlă contagioasă a infectat în chip îngrijitor societatea romănescă, și ca o firăscă urmare a acestora: ateismul și batjocorirea lucrurilor sînte a ajuns a fi lucru de modă. Om cu carte cât de cât și ne-ateu — parcă era o imposibilitate!

Cine nu-și aduce aminte de „teoriile“ filosofice ale lui Conta, de multe din poeziile nefericitului Eminescu și de alte produse ale unor spirite neastîmpărate de a produce ceva „modern“ fără de a căuta, că ceea ce produc ele, e bun și folositor pentru cetitori? —

Azi, — după trecerea alor 30 de ani dela fundarea acelei școlii, — ômenii au mai

catolic închie o căsătorie așa numită civilă, dar mai apoi vre, să desfacă legătura acesta bisericească invalidă, eventual vre, să închie cu altă persoană o căsătorie bisericească validă ș. a. m. d.

„Și așa ne-am puté provoca la zeci de exemple. Dar acestea sînt deja de ajuns pentru a dovedi, căt de tare s'a mestecat în afaceri bisericești legislativa stăpînită de liberalism. N'a trebuit deci, ca clerul conform datorinței sale și conform firii lucrului să intre în defensivă, și nu a trebuit în mod necesar, ca el spre acest scop să se folosescă de mijlocele politice?”

„Rămînem deci pe lângă părerea, că clerul se va cuprinde cu politica, până când partide și corporațiunii politice se cupriind cu afaceri bisericești.”

Revistă bisericească.

Roma.

Consistoriul proxim se va ține în-dată după sêrbătorile Învierii. Atunci se vor crea cardinali pe lângă cei patru nunții și alți prelați.

Guvernul francez, care a chemat a casă pe Lefebvre ambasadorul sêu de lângă Vatican, éráși va fi silit, să trimită la Roma pe acest diplomat cu tact și binevêdut în Vatican, de ore ce altul mai potrivit nu află. Afacerea umplerii mai multor scaune episcopesci din Franța încă e aprópe de rezolvire. Cardinalul Lecat arhiepiscopul de Bordeaux din încredințarea guvernului francez petrece de căt va timp în Roma spre a complana diferențele născute între Franța și S. Scaun. Guvernele franceze inimice bisericii au provocat diferențele cu Vaticanul și acum tot ele se vêd silite a lucra pentru compunerea lor.

prins la minte sănătósă. bărbați geniali și scriitori cu renume au început a scrie în potriua acelei „direcții noué”, a pesimismului, a ateismului și a lăpții lor printre Români. Iși póie orî cine închipui, că acest curent nu póte de căt să ne îmbucure, și ne îmbucură nu numai pe noi, ci pe toți, cei ce tin la trecutul și viitorul nêmului românesc.

Ca un fel de eflux al acestui curent ne-au bătut mult la ochi câteva șire din cel mai recent număr al „Convorbirilor literare”, revista junimistilor.

E vorba de un tom de poesii ale dlui A. C. Lecca, apărut de curênd. Evolceanu, un redactor de al „Convorbirilor”, făcênd critica versurilor cuprinse în acel volum, termină cu urmă orele cuvinte: „Poesii pesimiste ar puté să nu mai scrie, și mai ales pe Dumnezeu să-l lase de o cam dată în pace, căci pentru a te revolta în contra lui trebuie să fi alt fel de talent, decât cel, pe care îi póte produce nêmul nostru; nici chiar Eminescu în *Inger și Demon* nu ne-a dat și nici nu s'a încercat să ne dea pe adevêratul Prometh-us.”

Noi nu mai adaugem nimica, ci mulțămim dlui Evolceanu pentru aceste prețioase enunțțiuni.

Ca închiare însemnăm, că poesia de Marie E. Eschenbach, de care susțineau „Convorbirile”, că a fost plagiată de Coșbuc, a fost publicată în revista „Carmen Sylva” nu ca originală, ci ca traducere.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Br. Fejérváry a fost Duminecă la Viena, pe cum se crede, spre a referi regelui despre hotărîrea cabinetului cu privire la disolvarea dietei și prolongirea budgetului provisoriu. Relativ la disolvarea dietei consiliul de ministri cu majoritate de voturi a hotărît, să nu se disolve acum în ajunul sêrbărilor milenare, érá ce privesce indemnitatea, să se cêră numai pe două luni.

Propunerea lui Apponyi de a esmite o comisiune parlamentară de 15 pentru cercetarea afacerii Pulszky K. a fost respinsă în ședința din 14 a c. a dietei cu o majoritate numai de 24 voturi. Mulți dintre deputații guvernamentali, rușinându-se de corupția descoperită la museul de picturi, s'au abținut dela votare.

În ședința din 15 a c. Hortoványi interpelând pe ministrul Bánffy în cauza sumelor colosale plătite de noii magnați, a întreat, că dacă distincțiile s'au făcut pentru o taxă atât de mare, spre ce scop se vor folosi banii, și unde se dau rațiuni despre ei? — Br. Bánffy declară, că articolul lui „Budapesti Hiriap”, care a publicat mai întâiu scirea acesta, este minciună dela prima până la ultima literă. — Hortoványi reflectă, că nu despre articolul lui „B. H.” e vorba, ci că ore contele Vigyázó și ceialalți magnați, plătit-au ceva pentru titlul de conte și baroni; la acesta să răspundă ministrul. — Br. Bánffy declinând răspunsul cerut repetesce, că „B. H.” mințesce. — Majoritatea a luat spre sciință această declarație evasivă.

Martî deputatul Vajay (preot catolic) respinge insinuările lui Pap Géza cu privire la educațiunea din seminarele teologice și propune a se înființa un post de conționator pentru tinerimea universitară, la care se observă rêcêlă și indiferentism față de cele sfinte.

Desbaterile dietale asupra budgetului cultelor după trecerea preste afacerea Pulszky au decurs în liniște și cu puțin interes. Opoziția nu e mulțămită cu legea despre instrucțiunea în școlile populare, cu organizarea școlilor medie și cu cursurile dela universitate. Dară majoritatea a votat fără de a face multă vorbă.

La poziția competenței profesorilor dela institutele pedagogice confesionale a observat Hock, că e prea mică suma de 3000 fl. în raport cu miseria dela școlile acestea, și a întreat pe ministrul de culte, cum va distribui suma acesta. — Wiassics a răspuns, că suma o va mări în anii următori, dară despre modalitatea distribuirii a tăcut.

Posiția despre ajutorarea bisericilor s'a primit. La avertisarea lui Holló de a supraveghia, ca nu cum va în cadrul autonomiei bisericești a naționalităților să se nutrêscă tendențe antinaționale, ministrul răspunde, că dînsul deprinde cu rigóre dreptul de supraveghiere, dară sînt nefundate acușele, ce se fac prelaților nemagiari. E bine, că vede și dl Wiassics falsitatea acușelor șovinistice.

De ar trage numai și consecințele din constatarea făcută în dietă.

Austria.

Reforma legii electorale, care a rêsturnat cabinetul Taaffe și a amărit cabinetului Windischgraetz zilele, érá e la ordinea zilei. Ministrul președinte Bardeni a prezentat în 15 a c. parlamentului din Viena un proiect de lege referitor la reforma electorală. Acest proiect nu mulțămesc pe nici un partid parlamentar. Cu tóte acestea considerându-l de un malum necessarium îl primesc în liniște. După noul proiect numărul deputaților se va înmulți cu 72. Până acum curia marilor proprietari avea 85 de deputați, orașele 118, camerele comerciale și industriale 21, comunele rurale 129. La aceștia se vor adauge cei 72 de deputați ai curiei a 5-a, pe carea o compun cetățenii, cari sînt trecuți de 24 de ani și nu sînt supuși la stăpîni nici lipsiți de drepturile politice. Votarea e secretă și o va face fie care în cercul, în care a petrecut cel puțin 6 luni. Cu privire la colegiul acesta este realizat principiul sufragiului universal. În celealalte colegii alegerile rămân neschimbate. Prin noua lege electorală mai mult va perde partidul german liberal, de ore ce poporul va vota parte pentru candidații clericali și anti-semiți, parte pentru socialiști.

Guvernul al Boemiei este numit contele Carol Coudenhove, președintele de până acum al Silesiei. El e recunoscut ca oficial calificat și energic, și limba cehă o poșede perfect și de aceea va fi bineprimit de Cehii tineri, din cauza căvora a trebuit să se retragă contele Thun dela postul de guvernor.

Franța.

Senatul de două ori a votat neîncredere guvernului, care a înlocuit pe judele investigator Rempier în cercetarea abuzurilor comise la construirea căii ferate de sud. Senatorul Monis a imputat guvernului, că vîră politica și în justiție. După ce camera a votat încredere guvernului, conflictul dintre senat și guvern a trecut în conflict între cameră și senat. Probabil, că unicul mijloc pentru complanarea conflictelor va fi retragerea cabinetului radical Bourgeois.

Italia.

Orî ce nedreptate se rêsibună pe sine. Acest adevêr îi probéză de nou bătaea, ce o suferă armata italiană în Africa. Anume Italianii după ce au ocupat Roma în 1870, au confiscat tóte armele armatei pontificie și înainte de acesta cu 4 ani le-au donat regelui african Menelic. Acum chiar cu aceste arme măcelăresce Menelic pe nefericiții Italianii trimiși de Crispi în Africa. Menelic nu numai cu armele papale, dară și cu strategia sa voesce a sili armata italiană la o pace rușinosă. El prădéză tot, ce află în calea armatei italiene, pentru ca așa să o omóre cu fómea. Generalul italian Baratieri a primit deja ordin, să închie pace orî cel puțin un armistițiu cu Menelic; dară acesta pre-

tinde, ca Italianii să retrocedeze o parte a teritoriului deja ocupat. După ce finanțele italiene sînt desecate, eră aliații Italiei nu au luat angajament de a-i da ajutor și în Africa, guvernul se vede silit a primi condițiunile rușinoase propuse de Menelic.

Crispi, care prin lipsa de prevedere a infundat milioane în politica colonială și a jertfit mii de ostași pe pustiile africane, spre a nu da samă de politica sa a închis parlamentul. Cealaltii ministri temându-se de responsabilitatea, ce-l așteptă, au silit pe Crispi, să propună regului convocarea parlamentului pe 5 Martie.

Bulgaria.

Prințul Boris a fost miruit după ritual bisericii orientale, dară nu a fost rebotezat. Actul miruirii s'a îndeplinit cu mare solemnitate în ziua de 2-14 Febr. Ca naș a asistat în locul țarului generalul rus Golenitșev.

În 15 a. c. principele Ferdinand a închis sobrania mulțămînd deputaților pentru asistența la actul din 2/14 a. c. Constată, că la inițiativa sultanului puterile europene vor recunoște stările actuale din Bulgaria. Mulțămesc țarul, pentru că a primit, să fie naș lui Boris și e gata a renoua raporturile diplomatice dintre Rusia și Bulgaria.

În cercurile diplomatice din Sofia se vorbește, că Rusia înainte de renouarea raporturilor diplomatice poftesc de la Bulgaria anumite garanțe, pentru ca să se prevină repetirea celor efectuate de Stambulov. Garanțele acestea ar fi: 1. Principele Ferdinand să cheme la minister atari bărbați, a căror loialitate față de Rusia e mai pe sus de ori ce îndoelă; 2. să se publice amnestie pentru toți acei indiviți, cari au fost pedepsiți până acum pentru sentimentele lor rusefile; 3. ofițerii esilați tot din acest motiv să se reprimască în gradul ocupat mai înainte în armata bulgară; 4. ministerul de război să se concrédă unui atare ofițer bulgar, pe care-l apróbă guvernul rusesc; 5. armata bulgară să se organizeze și instrueze astfel, cât în cas de război să se pótă uni cu armata rusescă. — Ferdinand pornit pe calea umilirii, va primi și condițiunile acestea. Nu scim, ce va zice poporul bulgar, care cunoște marinimia rusescă mai bine de cât Ferdinand.

Fară comentariu.

Ni-s'a atras atențiunea la un articol, ce s'a publicat în „Adevărul” din București în numărul din 30 Ianuarie v. a. c. Îi reproducem aci fără de nici un comentariu:

„Hoțiile lui Ghenadie. Hoțiile, de care voiu vorbi în acest articol, sînt sevărșite de Ghenadie, fostul episcop de Argeș.

„Le-am cules în curentul primăverii anului 1893, și au fost publicate în colónele „Adevărului” înainte de alegerea lui Ghenadie ca mitropolit-primat. De și nici unul din organele conservatoare nu a desmîntit aceste potlogării, totuși alegerea sa a mers strună, căci așa voia ministrul de atunci al cultelor. — Pentru ce? — Acesta o pot sci numai Tache Ionescu și Genadie.

„Voesc a reaminti cetitorilor „Adevărului”

aceste potlogării completate puțin de la 1893 până astăzi.

„La facerea caselor pentru seminar a găsit cărămida gata, varul stîns în pămînt, nă-șul adunat, lemnele le-a luat din pădurea statului, și a plătit pentru lucru 7000 lei, er de la stat a primit pentru clădirea acestor case 45000 lei; deci a furat 38000 lei.

„Cu reparația caselor de la bolniță a cheltuit 700 lei. er restul până la 7000 lei primiți de la stat pentru această lucrare i-a pus episcopul la chimir: adecă 6300 lei.

„Pentru facerea bisericii de la Văleni a pus la contribuție pe tot personalul bisericesc al eparhiei; er 10000 lei, pe cari i-a dat statul pentru facerea acestei biserici i-a strîns Ghenadie ca bani albi pentru zile negre: furați 10000 lei.

„Statul a dat 10,000 lei pentru împrejmuirea episcopiei, din care sumă episcopul strîngător a cheltuit numai 5000 lei; prin urmare în Wertheimul lui Ghenadie au intrat 5000 lei.

„Tot statul a dat 200 pogóne pămînt din moșia Flămîndesci, pentru ca din venitul lor să se dea masă comună întregului personal al episcopiei. Cu toate acestea călugării și toți ómenii de serviciu mîncău pe unde puteau, er venitul pogónelor de 4000 lei pe an l-a mîncat Ghenadie în tot timpul episcopatului său: furați 40,000 lei cel puțin.

„Rog pe cetitorii acestui ziar, să nu se sparie de această sumă de 99,300 lei furați de la stat de către Ghenadie, pe când era episcop la Argeș; — vor vedé mai jos o sumă colosală, pungășită de acest nedemn prelat dela bisericile dependente de eparhia de Argeș.

„Câtă vreme a fost episcop de Argeș, a surpat și a sîntit preste 3000 de biserici, furând dela fie care câte 1700 lei: — taxa pentru sîntire luată de la nenorociții țărani 500 lei; zecimi dela architect între 700 și 800 lei; zecimi de la zugrav între 400 și 500 lei; tot, ce se strînge de la credincioși pentru sîntire, între 150 și 200 lei.

„Dacă, pe cum cred, Ghenadie a stat la Argeș 10 ani, atunci l-a intrat în sfînta și episcopala sa pungă 170 mii de lei.

„Ghenadie a hirotonisit preste 200 de preoți în două județe și a luat de la fie care 1000 de lei, afară de multe alte plocóne, ceea ce face 200 mii de lei pungășiti de la preoți, cari la rîndul lor, sînt siliti a se despăgubi de pe spinarea sátenilor.

„A vîndut preste 400 epitahuri, care nu costă de cât 30 lei unul, cu prețul de 100 lei, a cástigat din această episcopală negustorie 28 mii de lei. D. Budișteanu, pe când era prefect, a primit de la subprefecții tuturor plășilor mai multe procese verbale, cari constatau aceste pungășiti ale episcopului.

„Mai sînt și multe alte potlogării mai mici, asupra cărora spațul acordat unui prim-București nu-mi permite a mă întinde.

„Când fac adunarea și mă conving, că sumele furate de la biserici, de la preoți, de la țărani, se urcă la aprópe 400 mii de lei, sînt cuprins de o revoltă sufletescă și nu pot a nu striga: — Rușine conservatorilor, cari au ales pe acest hoț de șef al bisericii române! Rușine membrilor Sinodului, cari au dat voturile lor acestui pungăș, al cărui loc era într-o pușcárie, er nu în fruntea clerului!!

„Acest tilhar, acest fanariot jáfuitor și

blástemat a sêrcit clerul de la sate, a speculat biserica și cele sînte, a batjocorit Evangelia, a desprețuit canónele și legile Sinodului. În fine el a comis tóte mișelile numai pentru a satisface lăcomia sa de bani.”

Pe cum am zis mai la deal, articolul acesta îl publicăm fără de comentariu, fiind că nu ștutem în poziția de a ne convinge despre starea lucrului.

Observăm înse întăiu și mai întăiu, că noi nu putem să credem, cele ce se spun în articolul „Adevărului”. Nu putem, să credem, că s'ar afla vre un archiereu român neunit, care să se asemene înaintașilor lui, satrapilor bisericesci, pe cari li trimitea odinórá Fanarul în România.

Apoi ne mirăm mult, că în România foile pot să publice atari articoli. Le-ar prinde bine macar o páticică din libertatea de presă de pe la noi.

Noutăți.

Cea mai nouă ordinațiune în afacerea căsătoriei civile. Mai mulți conducători de matricule sau din ignoranță sau din pedanterie au pretins, ca căsătorindii să se prezente înaintea lor cu óșpeți, și au denegat estradarea certificatului de căsătorie în casurile, când mirii nu au subscris protocolul luat. Ministrul de interne de nou ordinéază conducătorilor de matricule, ca să nu mai pretindă de la miri a aduce cu sine și alte persoane afară de cei doi martori prescriși în § 39. art. de lege XXXI din 1894. Mai departe ștut datorii conducătorii de matricule a estrada părților certificat despre închierea căsătoriei și în casul, când părțile contrahente ori martorii ar denega să subscrie (respectiv să pună degetul) protocolul ce se lea atunci; trebuie să se estrada certificatul chiar și când ar denega subscrierea provocându-se la convingerea lor religioasă. Conducătorul de matricule în atare cas are numai să însemne în protocol, că pentru ce nu au voit să subscrie părțile și respective martorii protocolul luat.

Nouă cale ferată spre România. Pană acum din Transilvania în România conduce numai linia ferată, ce trece pe la Predeal. În urma unei convențiuni între guvernul român și cel ungar din ambe părțile se construiesc linii ferate, cari au să se întîlnescă la Turnul-roșu. Ministrul ungar de comerț în zilele acestea va și presenta un proiect de lege pentru construirea liniei ferate Sibiu-Turnu-roșu și în legătură cu acesta și a liniei Vințul-de-jos-Sibiu. Linia Sibiu-Turnu-roșu în sensul convențiunii cu România are să fie terminată până în 1 Novembre 1897.

Aducerea Ciangăilor din Moldova. Societatea patriotică, care obosesc pentru colonizarea Ciangăilor din Moldova, recercă ministerul, ca să o ajute la aducerea în Ungaria a Magiarilor din Moldova, ca nu cumva aceștia să se romanizeze acolo. Numai de nu ar fi auzit cei din Moldova despre sórtea Ciangăilor bucovineni.

Esamenele de maturitate în dietă. În ședința dietală din 19 a. c. deputatul Kovács Albert a acusat pe deputatul Schwicker, că acesta în raportul său de comisar ministerial la esamenele de maturitate din Pécs a calificat și reprobat ca antidinastice mai multe lucrări de ale maturisanților. Schwicker spre a-și justifica procedura sa a adus înainte, că în teme se cuprîndeau și aserțiuni ca acestea: „Când sa eliberat patria noastră de inamicii esterni, a venit un inamic intern cu mult mai periculos: domnia casei de Habsburg.” Atari idei nici de cum nu se unesc cu principul dinastic. Ministrul Wlassics nu a sárit întru apărarea lui Schwicker. Tot în legătură cu afacerea Kovács-Schwicker se aduce și pensionarea consilierului ministerial Klamarik, care e șef de secțiune în departamentul pentru școlile medii.

PARTE SCIINTIFICĂ-LITERARĂ.

Minciuni istorice
și diferite alte minciuni.

(Continuare.)

Așa era recunoscut episcopul Romei în cele dintâi trei vécuri ale bisericii de cap al tuturor creștinilor.

Și lucrul acesta nu s'a schimbat nici după aceea: și după ce biserica creștină a ieșit învingătoare din lupta cea de trei vécuri, și după aceea puterea supremă primățială a episcopilor Romei preste biserica creștină a rămas neatinsă, și Răsăritul și Apusul se supuneau episcopilor Romei și-l recunoscău de cap suprem al bisericii.

După ce biserica în imperiul roman și-a dobândit libertatea, începură a se ivi casuri de acelea, în cari unii episcopi, mitropoliți și patriarhi asupriaș pe alți episcopi și-i alungău din scaunele lor episcopesci. În atari casuri asupriții cercau și aflău scăpare și ajutoriu la episcopul Romei. Așa scrie istoriograful răsăritean Socrate despre un atare cas de pe timpul Papei Iuliu I (337—352): „În același timp și Paul episcopul Constantinopolului, Asclepa al Gazei, Marcel al Ancirei — acusați și alungați din bisericile sale sosesc în cetatea împărătescă. După ce acolo și-au spus episcopului roman Iuliu cauza sa, acesta, ceea ce e prerogativa bisericii romane, procedându-i cu epistole de absolvare i-a trimis înapoi în răsărit restituind pe fie care în scaunul lui și de odată înfrînând pe aceia, cari în chip cutezătoriu au fost depus pe amintitii episcopi.“¹⁾ Tot asemenea scrie și istoriograful paralel Sozomen: „Și fiind că pentru dignitatea scaunului îl privia pe el grijea de toți, a restituit fie căruia biserica lui.“²⁾

Cam pe același timp, în care biserica la începutul vécului al IV-lea și-a dobândit libertatea, cam pe același timp s'a pornit adecă și șirul ereselor celor mari provocând în sinul bisericii turburări așa de mari, cât acesta une oria părea a se clătina în temelile sale. Dar numai se părea a se clătina. Ea era zidită pe stîncă, și stîncă bisericii sta neclătită în Roma, și la stîncă aceea scăpau toți, cei ce aveau să suferă pentru drépta credință.

Atari episcopi au fost și Paul de Constantinopol, Asclepa de Gaza, Luciu de Adrianopol și Marcel de Ancira. Pe ei i-au alungat din scaunele lor episcopesci Arianii, după ce aceștia prin intrigile sale au câștigat pe partea sa și pe împăratul Constantin și așa își puteau permite ori ce volnicie față cu dreptcredincioșii. După mórtea lui Constantin (337) puterea Arianilor crescă în răsărit încă și mai tare, căci împăratul Constanțiu era Arian declarat. Atanasiu de Alexandria a fost alungat acum a două óra din scaunul episcopesc (340). Atunci a călătorit acesta în Roma cercând scut la Papa Iuliu I. Atunci au mers acolo și ceilalți patru episcopi amintiți mai la deal. În cauza lor Papa Iuliu a convocat la Roma un sinod în anul 341, la care s'au înfățișat mai mulți episcopi din Tracia, Celesiria, Fenicia și Palestina. Esaminându-se în sinod afacerea Iuliu a adus apoi hotărîrea aceea, despre care grăesc Socrate și Sozomen.

Sentița asésta nu s'a putut esecuta

îndată. Împăratul Constanțiu era adecă cu mult mai devotat Arianilor, decât să se învoescă așa de ușor la restituirea episcopilor ortodocși. Singurul lucru, ce l-a putut dobîndi acum Iuliu dela împăratul, a fost concesiunea, ca să se adune în an. 343 un sinod în Sardica (astăzi Sofia). Sinodul acesta condus de legații Papei, cari au fost episcopul Osiu și diaconii Archidam și Floxeniu, a declarat pe Atanasiu, Marcel, Asclepa și soșii lor din nou de nevinovați și i-a restituit în dignitățile și oficiile lor de mai înainte, érá spre a pune stavilă ingerinței în afaceri bisericesci, ce puterea lumésca voia să o deprindă spre păgubirea neatîrnării bisericii, a statorit vesticile canóne despre dreptul de apelare la episcopul Romei. Canónele acestea sînt următoarele: Can. 3: „Dacă óre căruia din episcopi i-se va fi rostit judecată în óre care afacere, și lui i-se pare, că are dreptate, să se renoescă sinodul; dacă vè place, să onorăm amintirea s. Apostol Petru, ca să se scrie la Iuliu episcopul Romei de cătră cei ce au esaminat cauza: și de cumva va judeca, să se renoescă sentița, atunci să se renoescă, și el să dispună judecători.“ Can. 4: „Dacă pe óre care episcop îl va fi depus sentița episcopilor, cari petrec în vecini, și el va fi declarat, că afacerea lui are să se pertracteze în Roma: în scaunul lui după apelarea celui ce se vede a fi depus, alt episcop nici de cum să nu se rînduiescă, fără numai dacă afacerea se va fi hotărît prin judecata episcopului Roman.“ Tot asemenea determină acest drept și can. 7.¹⁾

Cât de necesar a fost în interesul bisericii, ca dreptul de cap suprem al tuturor creștinilor, ce-l avea episcopul Romei ca următoriu al s. Petru, să se cuprindă într'o declarare solemnă a bisericii, s'a vădut în scurtă vreme după sinodul dela Sardica. Arianii n'au dat adecă împăratului pace, ci l-au îndemnat neîncetat, să alunge din nou pe Atanasiu și pe soșii lui. Atunci a scris Papa Liberiu împăratului în 453: „Nu te mesteca în afaceri bisericesci și nu da într'insele rîndueli, ci mai vîrtos învață-le acestea dela noi.“ Rêspunsul, care l-a dat împăratul în 355 la declararea acesta francă și uelnică și la silințele Papei de a păzi ortodoxia și neatîrnarea bisericii a fost: „Ceea ce vreú eu, are să vè fie canou!“

Bărbați bizantini erudiți chiar și târziu după desbinarea Bizanțului au înțeles despre puterea supremă a episcopilor Romei canónele dela Sardica. Alesiu Aristen esplică astfel canonul 3 dela Sardica: „Asemenea dacă óre care dintre episcopi are vre o diferință cu un coepiscop și ajunge cu el la judecată în sinodul provincial, nu are să cheme episcopi investigători din altă provincă, ci să se supună numai judecății provincialilor; și dacă sentița nu-i va fi plăcënd, și va fi socotind, că i-s'a făcut nedreptate, atunci să apeleze la episcopul Roman, căruia îi este supusă amintita provincă, și la acesta să recurgă însu-și, și acesta ori va esamina însu-și sentița ori va încredința episcopilor vecini ai provincii judecata apelatei.“ Ér Zonara: „Dacă óre cine va fi osndit prin sentița episcopilor provinciali, dar va crede, că cauza lui nu e rea nici de re-

probat, ci bună și despre care socotesce, că ușor pôte reuși cu ea, și prin urmare voesce, ca judecata să se renoescă, adecă dreptatea cauzei să se esamineze din nou, dacă iubirii vóstre vè place, zice, că să onorăm amintirea apostolului Petru, va să zică, să o subșternem scaunului bisericii Romanilor, ca aceia, cari au fost judecători în cauza aceea, să trimită scrisóre la Papa Iuliu, căci acesta era pe atuncia episcopul Romanilor, și printr'insa să-l informeze de întrégă firea acelei controversé și să-i spună, că celui ce a fost osndit, nici de cum nu-i place sentița lor. Dacă acela va hotărî apoi, să se renoescă procesul și să se pertracteze cauza din nou, va da judecători dintre episcopii din vecinătatea acelei provincii; érá dacă Pontificele va socoti, că în cauza aceea nu e lipsă de nici o altă investigare, va să zică, nu are să se facă alt proces, atunci sentița să nu se nimicéscă, adecă cele ce s'au judecat și hotărît, nici de cum să nu se nimicéscă și rêstórne, ci cele ce s'au statorit și s'au făcut, voim, să fie recunoscute și întărite.“ Ba nici chiar Balsamon, acest canonist bizantin, care când e vorbă de ura împotriva scaunului episcopesc al Romei, pare că nu voesce, să cedeze niménua întăietatea, nici chiar el n'are încătrău: și el recunósce, că hotărîrile sinodului dela Sardica dovedesc faptul, că pe timpul sinodului acestuia creștinii dreptcredincioși priviaș pe episcopul Romei de cap suprem al séu.

Se vede deci, că a fost rezervat dlór dela „Tel. Rom.“ rolul struțului, care vîrîndu-și capul în nășip ține, că s'a ascuns întreg dinaintea vînturilor. Cu un aer suveran ridicol ignorézá dlór cele dintâi trei vécuri ale bisericii creștine și raporturile ei din acelea trei vécuri, numai și numai ca să nu fie siliț a recunósce adevêrul. Dar ignorarea acesta a lor e zădarnică: ómenii cunosc istoria acelor trei vécuri și află dintr'insa, că în biserica creștină începënd dela în temeiarea ei și până pe timpul împăratului Teodosiu cel Mare dreptcredincioșii au recunoscut de cap suprem al séu pe episcopul Romei, ba nici chiar ereticii nu o negău acesta, ci cercau numai să zădărnicescă în praxă prin purcedere volnică puterea aceea supremă, când ea îi gena și li-se împotrivia.

Am vădut până aci icóna adevêratei biserici creștine originale. Cea dintâi trăsătură, care era chemată, să strice icóna acesta, s'a făcut pe timpul împăratului Teodosiu cel Mare în anul 381 în sinodul dela Constantinopol. Trăsătura acesta discordantă se cuprinde în can. 3 al acestui sinod, care sună astfel: „Episcopul cetății Constantinopolitane să albă privilegiile onorii după episcopul Roman, pentru că ea este Roma nouă.“ S'a enunțat aci un principiu până aci necunoscut în biserica creștină, anume principiul, că episcopul Romei e capul suprem al bisericii creștine din cauza, că el este episcopul Romei, episcopul acelei cetăți, carea e reședința împăratului; érá principiul acesta în Constantinopol a început a se accentua neîncetat, pentru ca episcopii acestei cetăți să-și pregătéscă dintr'insul un temei plausibil pe sama aspirațiunilor sale ambițiose. Ca și cum episcopii Romei ar fi primit puterea sa nu ca moștenire dela s. Petru, ci ca un reflex al puterii împărătesci, al

¹⁾ Socrate H. E. II. 15.²⁾ Sozom. H. E. III. 8.¹⁾ Harduin Acta Concil. ed. cit. T. I. p. 639 sq.

acelei puteri, carea în decurs de trei vécuri din cei trei zeci și doi episcopi Romani de mai înainte de Constantin a făcut trei zeci și doi de martiri ai lui Christos. Da, episcopii Romei prin mijlocirea împăraților Romei au primit glorie, dar gloria acésta e gloria martiriului; puterea supremă înse preste turma lui Christos ei nu au primit-o dela împărații Romei, ci dela acela, care a zis celui dintâiu episcop al Romei: „Pasce mie-lușei mele! Pasce oile mele!“

Și episcopii Romei nici după anul 381 n'au încetat a împlini oficiul de păstori preste întrégă turma lui Christos. Cum și-au împlinit ei până pe timpul mărginaș cu Fotie oficiul acesta, când era vorbă de păzirea dreptei credințe, am văduț deja mai la deal. Aci vom aminti numai câte va casuri mai ales din istoria bisericii bizantine, cari dovedesc, că episcopul Romei până la schisma lui Fotie a deprins neîncetat și putere iurisdicțională preste episcopii răsăritului, și că episcopii răsăritului recunoseau puterea acésta a episcopului Romei.

Împărătesei Eudoxia I-a succes în an. 403, să delătura prin sentința unui sinod condus de episcopul Teofil al Alexandriei pe episcopul Constantinopolului Ioan Chrisostomul. După sentința acésta Ioan a mai trebuit să pornescă și în exil. Dar deja câte va zile după aceea iubirea poporului față cu arhiepiscopul său s'a manifestat așa de tare, cât curtea împărătescă a aflat de bine a-l chema din exil și a concede, ca el să-și cuprindă din nou scaunul episcopesc. Înse împărătesa n'a odihnit, ci a cercat din nou alungarea lui. Un sinod de episcopi a rostit împotriva lui din nou sentința depunerii. Atunci Ioan a apelat la episcopul Inocențiu I al Romei trimițându-i prin patru episcopi și doi diaconi o epistolă, în care între altele scrie: „De aceea pentru ca confuzia acésta să nu cuprindă toate némurile de sub soare, te rog, să scrii, că nedreptățile acestea mari — nu au valoare.“¹⁾

Episcopii adunați în an. 451 în sinodul din Chalcedon voină, să înduplece pe episcopul Leo al Romei la aprobarea canonului 28 despre privilegiile bisericii Constantinopolitane, scriu lui Leo: „Cele ce am statorit astfel totă turburarea, pe cum și spre întărirea ordinii bisericesci, acelea, preasfinte și preafericite Părinte, să te înduri a le primi și a le îmbrățișa, ca și cum ar fi ale tale proprii, plăcute ție și servitoare spre podoba ta. Legații Sfinției tale s'au împotrivit cu vehementă acestor hotăriri, sigur cu intențiunea, ca și lucrul acesta bun să-și ia începutul dela prăngărijirea Voastră, pentru ca pe cum în lucrul credinței, așa și în lucrul ordinii bisericesci meritul să se ascrie Vostru. Din considerare față cu cea mai temătoare de Dumnezeu și cea mai creștină păreche împărătescă, căreia acésta I-a făcut mare bucurie, la înaltul senat, ba și la întrégă cetatea împărătescă am aflat a fi corăspundător a aproba în sinodul icumenic dignitatea Constantinopolului, și întru adevăr am și aprobat-o cu totă increderea, ca și cum lucrul acesta ar fi purces dela Sfinția Ta, care tot de una s'a siluit a promova, ceea ce e bun, căci sciam bine, că tot binele, cel împlinesc fii, se reîntorce la părinții lor. Te

¹⁾ Chrysost. ep. ad Innoc. Opp. ed. Montfaucon. Paris. 1721. T. III. p. 520: παρακλήθητε τὰ μὲν οὕτω παρανομῶς γεγονημένα μεδεῖαν ἔχειν ἰσχύν.

rugăm deci, onorează hotărîrea și cu aprobarea ta, și întocmai pe cum noi am dovedit capului consonanța cea mai deplină cu hotărîrea lui cea strălucită, așa și capul să acordeze fiilor, ce e cuvincios. În acest chip se prestă un serviciu și evlaviosei părechi împărătesci, carea sentința Sfinției tale a întărit-o ca lege a statului, și se împărtașește în o remunerare și scaunul de Constantinopol, care pentru cauza religiunii tot de una a conlucrat cu Voi și s'a unit cu Voi în concordie deplină. Dar ca să cunoșteți, că noi nu am lucrat nimica conduși de grația ori disgrația ôre cui, ci hotărîrile noastre le-am făcut conduși așa zicând de voința lui Dumnezeu, de aceea V'am dat de scire întrég cuprinsul pertractărilor noastre, spre siguranța noastră, ca dovadă a sincerității noastre, pe cum și spre a dobîndi aprobarea și încuvînțarea ta.“¹⁾

(Va urma.)

O cură radicală.

De M. Ludolf.

(Fine.)

„Nu eram căsătorit de mult, Antonie și eu, — atunci un prieten de al mei din tinerete, un sburdalnic ofițer de marină, sosi acasă și ne cercetă și pe noi. Bucuria vederii era mare. Noi ca copii am fost vecini și am trăit o viață veselă ca soți de joc. Mai târziu delirase pentru mine, și când se duse în lumea largă, eu vărsaș și rîdeam de lacrimi inocente, asupra cărora la vederea riserăm una bună. Locotenentul de marină, încunjurat de un fel de nimb, era în adevăr un tinăr elegant și interesant și în orășelul nostru curând deveni obiectul de admirare al tuturor, ér în special pentru credinciosul meu Antonie. El se făcu cu o cale și obiectul jalusiei. Eu o observaș acésta și-l rîdeam. Dar asta nu-i ajută nimica. Pe Antonie îl cuprindea érá și érá bóla aceea furișată. Dómnne, de ași sci o pilulă pe sama lui, oftam adese ori din adâncul inimii, când étă întimplarea-mi sări într'ajutor. Făcuș adevărată cunoștința unei dómnne fórté amabile, despre care audisem, că a fost primul amor al lui Antonie. Se póte și numai eugeta, reflectam întru mine, ca Antonie să fie iubit pe alta înainte ta? Dar, sint minuni multe în lumea asta, — de ce să nu fie și așa ceva cu puțință? Mie tare-mi plăcu dómnna aceea, de ce să nu-i fie plăcut și lui? După o hotărîre repede luai odată de scurt pe dragălașa mea cumnătică, pe mica și vesela Cristina, și ea îmi mărturisí rîdînd, că frate-său nu numai că se îndrăgise până după urechi de frumoșa ei amică, ci mai fu lovit încă și de bóla fantasiei poetice așa, că făcu nemuritoare pe adorata sa în poezii. Asta era mai mult, de cât așteptasem. Pe mine mă iubia numai cu cinste și credință. La o ușurare poetică a inimii, prin care să eternizeze amorul său, eu nici odată n'am putut să-l însuflețesc, acésta numai vechea lui dragoste a putut-o face în acele zile, când tinerul în verdéța câmpului cărcă, ce e mai frumos, pentru ca să-și împodobescă amorul cu el. Între toate mărgăritarele fericeii noastre căsătorii numai acésta una îmi lipsia. Asta nu-mi da pace, și cu un prilej nimerit am stors prin lingușire dela Cristina manuscriptul cântecului de lebedă al lui An-

¹⁾ Ep. syn. Chalced. ad Leon. Harduin. Acta Concil. ed. Paris. 1714. T. II. col. 657 sq.

tonie. Era spresiunea plină de fantasia inimii, asemenea tuturor acelor expresiuni, cari scapă din inimile aprinse de înferbintatele friguri ale primului amor. Am cetit-o și gândiam întru mine: Asta manifestă talent poetic! Și asta să o fi scris bunul și credinciosul meu Antonie? Dar nu mult mă supérasem, pentru că versurile nu-mi erau adresate mie. El se vindecase deja de mult de bóla-i din copilărie, acum mai lipsia numai să se vindece de jalusie, și spre acésta i-am aflat lécul. Cu multă satisfacție-mi ziceam: „Nebunia tot numai prin nebunie se póte vindeca.“ Cu trăsături lui binecunoscute și lámurit scriséi frumoșa poezie pe o hârtie rosa parfumată, făcuș sub ultimul șir o linie grósă și pusei hârtia într'o cuvertă de epistolă, în care primisem odinioară o epistolă din Calcutta dela soțul meu de joc din tinerete. — Când de sară sosi Antonie acasă, eu păream a fi fórté ocupată cu cetirea epistolei, dar la intrarea lui în casă mă silii, să o ascund iute în buzunar. Firesce, că el îndată o observă acésta.

„Cum, tu primesci epistole, despre cari mie nu-mi este permis, să sciú nimica?“ Întrébă el aprins.

„Dór n'am voce?“ replică eu cu resonare prefăcută.

„Nu, de zece ori nu! Asta nu-ți este iertat! Dă-mi încóce sdrénța aceea rosa, — voiú să o cetesc!“

„Așaaa! Veí adevă? În felul acesta te obicinuesci a grăi cătră soție-ta, Antonie?“

„Nu mă scóte din răbdare, Margareto, nu-ți voiú da pace, până nu-mi veí aréta epistola. Ce agitată ești, mă prind, că mánjitura aceea e dela nemernicul de locotenent.“

Acum érá pusei hârtia în plic. El se hánțuia cu mine pentru ea, dar mai pe urmă, deși la părere preste voce, am lăsat-o totuși în mâinile lui. În mánia sa el nici n'a băgat de samă, că timbrarea marcei de epistolă de pe cuvertă e veche. Abia avu în mână acel corpus delicti, — nu-i drept, că așa se zice, domnule nepóte? — și ca ieșit din fire strigă: „În adevăr — impertinentul de el i-a scris! Asta e totuși o cutezare prea mare!“ Și iritat smânci scrisórea din plic, érá eu fugii pe ușa deschisă în odaea din laturí, unde în oglinda noastră cea mare puteam observa, ce fel de față face bărbatul meu. Era interesant a privi, cât era el de înspăimîntat și deprimat, când recunoscú scrisórea mea și apoi propria sa poezie, căreia i-am fost dat titlul: „Vechiului meu amor!“ și subscrierea: „Unul, ce vre să fie jalus.“

Când preste vre-o zece minute érá mă furiaș în odaea noastră de locuit, Antonie ședea în unghiul sofei formând o figură cădută într'o confusiune vrednică de compătimire. Dar de urma epistolei nicăiri nu mai putea da. Mă apropiai de soțul meu și privii în bunii lui ochi. El în zădar se sforța, să apară nevinovat.

„Unde-mi este epistola?“ zisei cu glas sərbătoresec.

Puternica-i dréptă îmi prinse mánile amîndoué, și el zise rîdînd: „Margareto, ești un drăculeț!“

„Și tu, — ce ești tu?“ șoptii cu blândéță.

„Un păcătoș pocăit!“

„Bine,“ îi șoptii în ureche. „Veí să te îndrepti?“

„Sigur,“ sună sərbătoreșca lui asigu-

rare, și într'acestea mă îmbrățișă, și noi saltăm veselii prin casă ca doi copii fericiți.

„Pe asta trebuie să închinăm una!“ zise el după aceea. Și acesta o și făcurăm. Despre avântarea lui poetică și despre lécul meu în contra jalușiei aici odată n'a mai fost vorba între noi. Așa ne-am făcut înse ămneni foarte cuminte.“

„O mătușe Margareta, și noi așa vom fi!“ asigură Irma cu tot adinsul, neteșind cu prieteniie capul Norei, ce se lingușia în jurul ei. Acesta pe asesor se părea a-l amusa mult. El esclamă cu îndestulare:

„Mătușică dragă, ești totdeauna am spus-o, că tu ești înțeleptă! Alcum minunat a fost și gândul unchiului Antonie.“

„Care gând?“ întrebă amândouă cu mirare.

„Apoi acela de a cufunda amintirea derutei sale într'o sticlă și în sunetele pocalelor. Escelentă idee! Și noi ne pricepem la de acestea. Nu-i drept, Irmo, — în estă sară ne vei surprinde cu o sticlă?“

„Cu plăcere,“ rise tătăra femeie.

„Apoi, copilași,“ aprobă matróna cu îndestulare, „eu nu mă împotrivesc. Duminecă vom cerca noi toți acasă la mine dimpreună cu Antonie a doua ediție.“

„O, eu voi călători Sămbătă cu mătușă Margareta, chiar și dacă domnul asesor ar avé érá ședință. Da Felix, poți face ochi mari,“ zise Irma, „tu aici acasă vei pute să te distragi cu Nora, și apoi Duminecă vei pute, să vii și tu. Mai mult dorul de casă, — asta ți-o promit, — nu mă va mai cuprinde!“

Sepora.

Bibliografie.

Invitare

la

prenumerațiune.

„Asociațiunea Transilvană“ a decis în ședința sa din 7 Februarie 1895 a eda o

„Enciclopedie română“

și a însărcinat pe Dr. *Corneliu Diaconovich* cu conducerea acestei lucrări. „Enciclopedia Română“ va avé să pună la dispoziția publicului nostru după sistemul așa numitelor „Lexicóne de conversațiune“ în articoli populari și concisi, aranjați după alfabet, informațiuni cât mai esacte despre trecutul popoului nostru, despre stările și instituțiunile sale actuale și totodată despre toate cestiuniile de interes general. La apelul Asociațiunii transilvane aprópe două sute de literați români s'au angajat a conlucra la această publicațiune. „Enciclopedia română“ este contemplată în 2 tomuri de circa 120 de côle de tipar, format 8° mare, și va apăre în fascicoli de câte 6 côle (100 pagine), în decurs de circa 2 ani. În cas de lipsă se va da publicațiunii o estensiune și mai mare. S'a închiat cu firma W. Krafft în Sibiu un contract, prin care aréstă esă s'a angajat a eda Enciclopedia pe risicul propriu. Comitetul Asociațiunii deci se adreséză publicului cetitor cu invitare la prenumerațiune.

Prețul de prenumerațiune, care este a se solvi anticipativ, face: Pentru 2 tomuri fl. 15.—, pentru 1 tom fl. 8.—, pentru 1 fascicol fl. 1.—. Prenumerarea obligă la procurarea opului întreg. Comandele sunt a se adresa de-a dreptul ori prin despărțemintele Asociațiunii la adresa: W. Krafft, în Sibiu (Nagyszeben).

Carte scolare. În tipografia seminarială din Blăș în curénd va leși de sub tipar un „Manual de Stilistică“ pentru a IV-a

și a V-a clasă gimnasială, preparandii, șeóla superioră de fete și privați. De Ioan F. Negruț profesor. — Edițiunea a II-a revédută și întocmită după cel mai nou plan ministerial. Manualul întreg va fi împărțit astfel: I. *Stilistica proprie*. II. *Compozițiunea* și III. *Stilistica practică*, sau un tractat despre epistolele familiare și de afaceri, acte, documente și tot felul de scrisori, ce vin înainte în viața publică și privată.

„Convorbiri literare“ anul XXX, Nr. 2 a apărut cu următorii cun-rins: Tausan, un nou spiritualism. — D. Zamfirescu, Tânase Scatiu (roman). — D. Nanu, Nópte albastră (poesie). — H. Sudermann, Magda (Heimath), dramă trad. de Virg. Popescu. — T. Stratiulescu, Scrisori din Anglia. — M. Stroescu, Constantin Pupáză (novelă). — D. S. Demetrescu, sonet (poesie). — Al. Antemirean, Ciobanul și fata de împérat (poveste). — C. N. Mateescu, Poesii populare. — G. Pherekyde, Notiță istorică: Oșteanul român în timpul lui Petru cel mare. — Cronice literari. — Mih. Dragomirescu, ziaristica și literatura. — În cestiunea Eminescu-Coșbuc. — Revista publicațiunilor. — Posta redacțiunii. — Bibliografie.

A apărut și se afă de vindare la tipografia seminarială:

Îndreptariu

în cauza dărilor directe de stat, pentru oficiile parohiale gr. catolice. Blăș 1896.

Broșura constă din 39 pagine, în cari se dau înviațiunile cele mai bune, cum au să purcedă oficiile parohiale și curatoratele, cum și privații la aruncarea și conscrierea dărilor de stat și anume: 1. a dării de case, 2. a dării de câștig, 3. a dării duoa camele, 4. a dării supletóre generale de venit, 5. a taxei de scutire dela miliție, 6. a dării de arme și de vinat și 7. comisiunile pentru aruncarea dărilor. — Prețul unei broșuri e 8 cr., expedată franco sub fașe II cr.

Instrucțiune

dată de Inaltul ministeriu de interne cu privire la *procedura contra morbului de ochi: „trachoma“*, pentru auctorități publice și învățatori. — Broșura constă din 15 pag. și costă 5 cr., spedată franco sub fașe 8 cr.

Instituțiunile calvinesci

în biserica română din Ardél,
fazele lor în trecut și valoarea în presente.

Studiu istorico-canonice de Dr. *Alexandru Grama*. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se póte procura cu prețul de 3 fl. la Tipografia seminarială în Blăș (Balázsfalva).

Tot la tipografia seminarială se afă de vindare:

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copcii fl. 10.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Otoichul cel mic edit. III. Blăș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcăiu de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariul** costa 1 fl. 80 cr. v. a.

Apostoler, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

Liturgieriu, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Euchologiu

edițiunea a doua, revédută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariu frumos în negru și roșu. —

Prețul nelegat fl. 2.80, érá legat în piele tare fl. 3.80.

Istoria particulară a bisericei unite de Dr. A. Grama broș. 1 fl. 50 cr.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la oialtă 1 fl. 50 cr.

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericei românești unite, studiu apologetic din incidentul invectiveilor „Gazetei Transilvaniei“ și a dlui Nicolău Densușan asupra Mitropolitului Vancea și a bisericei unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul 70 cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul 1 fl. Ambele părți expedate franco 1 fl. 85 cr.

Istoria universală bisericească de Dr. A. Grama. Blăș 1881 broș. 3 fl.

Pregătire la mórte, adecă considerațiuni asupra maximelor eterne folositoare tuturor pentru meditare și preoților spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Bisericei. În versiune română de Membrii societății de lectură Inocențiu M. Clain. Blăș 1893. Tipografia Seminarială arhidieceșan. Opul are 425 p. în 8° mic. Prețul 80 cr. Editura societății.

Decretele Conciliului, provincial prim edițiunea a II-a broș. 80 cr.

Decretele Conciliului provincial alt doilea, edițiunea a II-a broș. 65 cr.

Editor și redactor răspundător

Dr. Victor Szmigelski.

(6) 1—2

Concurs.

Devenind vacantă stațiunea de cantor-docente din Sig în tractul protopopesc al Crasnei în comitatul Sălajului prin pensionarea fostului învățator Petru Epure, se escrie prin această concurs preețe această stațiune împreună cu salar de 300 fl. v. a. solvinđi regulat și locuința în edificiul șeólei cu 2 încăperi, cu termin de 7 Aprilie a. c.

Doritorii de a dobândi această stațiune au de a-și înainta petițiunile lor instruite cu documentele prescrie prin lege în termenul sus indicat la presiđiul senatului școlar din Sig. — Între cei egal calificați va fi preferit cel ce va fi cântăreț și tipicar bun. Cel ce dorește a ocupa acest post, va face tare bine, dacă barém într'o Duminecă sau sârbătóre se va presenta în Sig șore a ține ștrână și a face cunoștință cu poporul.

Dat din ședința senatului școlar de Sig ținută la 14 Febr. 1896.

Nicolău Pop
președinte.

Tuns Nicolae
Cirlea Tôder
senatori.

Prima lemne de fag

de foc uscate

liferéză loco stațiunea Dános
a căii ferate pe lângă bani
numérați fl. 40.— per vagon

Siebenbürger Vereinsbank
Actien-Gesellschaft în Sibiu
(Nagyszeben).

(4) 2—5